

Peter Brenners
Sidsta taal.1720
Stockholm 1728.

PETER BRENNERS

Sidsta Saal,

Då

Han genom Stockholms
Stads Södra Port fördes ut til en
Wäldsam Död.

Den 4. Julij, Åhr 1720.

Höjst

STOCKHOLM /

Tryckt af HENR. C. MERCKELL,
Kongl. Boktr. i Stor. Furstendömes
Finland, Åhr 1728.

PETER BRENNE...

Walter ...

18

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

Tu högsta tröst i alla Nöd, hielp at jag
ei fructar skam eller död, När jag
then bittra döden nu skal smaka, blif
när mig i frestelsen, at jag tig icke
försakar: Kyrie Eleeson.

All skall jag lägga mig i
mull / och när man om morgo-
nen söker mig / är jag så intet
til. Med thessa orden som äro the
sista i Jobs 7. Capitel, begynner
i g mitt sista tabl i Jämmerdalen till eder, som
i en så anseelig modsenhet här församlade ären,
at åskåda min blodiga utgång af werlden. Tu
skal jag lägga mig i mull &c. The andragne
Jobs ord äro tydelige i sig sjelfwe, och behöfwa
ingen förklaring: mitt exempel läser g swa then
esterwändeliggaste tillämpning, när jag sträcker
hufwudet på stupe stäcken, och min stompade kropp
nedergräfwes i jorden. At lefwande tala öfwer
the döda / är en sak som wi nästan dageligen wid
anhör andet af the så kallade Lul pred: ni gae föra-
nimme: Men at the döde tala til the lefwande /
sedan the döde äro, tockes wara mera samsamt;

D. ch är t'het sant, emedan then heliga Skrift t'her om g swer of witnessbords: Apostelen säger: Abel talar ännu ändoch han döder är / Ebr. 12. Lär lar Abel igenom trona och blodet, sedan hant'kwäl för flere 1000. åhr döder är: så har jag of tändt tala något, fast jag icke allenast til mitt borgerliga lif, utan of nästan til mitt naturliga redan å godt som döder är. ty Jernet som skal afflära min lefnads tråd är skärpt, och hänger mig i nacken. Man säger: Improbabilia credere, fortitudo intellectus est; sed molestias patienter perferre; hæc fortitudo voluntatis est. T'het är en käckhet of förstå det at tro t'het, som tydes wara otroligt; men t'het är rollans tapperhet med tolamod draga sin tunga forfördä.

Mången ibland Eder lärer förvandra sig och kindia: Guru är t'het möjligt, at en Man som bestaner sig i ett för werlden så olycksaligt och förfräckeligt tillstånd, kan för ångest öpnå sin mun och tala! Mån icke förmodelse skulle sönderbråta hans hierta? Mån icke then skymf och wahnbeder, som hans bittra öde honom tilldrifwer, skulle förwirra hans sinnen och minne? Eller wäcte ju årm nskone dödsens frucht å göra tungan of ädelig trög och steel, at föra orden och forillara hans hiertans mening? Jag möter sådana edra tankar med t'hetta genswar tt baka; Nihil sentit crus in nervo cum cor in coelo & cælum in corde. Kroppen och t'he utwärtens sinren, weta hwarcken of woda eller bestörning när hiertat är i himmelen, och himmelen i hiertat.

Watnet i Jericho war så ondt och bittert, at
 två arena icke kunde dricka thet af, men sedan
 Propheeten kastade litet salt i brunnen, så blef wate-
 net godt och hälsoamt. 2. Kon. 2. Om icke
 hugwalekens GUD af en oförtient extraordinarie
 himmelsk nåde hade wigitt sin frostiga tröst i mitt
 matta herta, och med then samma för åckrat min
 bittra wederswärldighet, så tror jag wäl, at jag utan
 at tala ett ord, om ju förr ju beller at slippa min
 blygd och jämmar hade fraxt läcit sky'a mig ans-
 sichten / och kasta mig neder under Böswels pran:
 Men sedan min JESUS har kost mig med sin söta
 muns kyssande / sedan jag få t smaka thet him-
 melska manna, så har thet gådt mig som Jonathas:
 när han doppade spejen af st. fwen i honungen, så
 han friska ögon, 1. Sam. 14. Ut å slår jag här på
 thetne plagen i GERNANS kraft med ett så tranquille
 sinne och förwisat hertat i min GUD at jag för thet-
 ta, ofta städt med större häpenhet på min Predika-
 stol. Nu förstår jag rätt Pauli språk: när han sä-
 ger: Såsom the bedröfwade / men alltid glade /
 2. Cor. 6. Thet är nu med mig som thet lilla nattes-
 nes luss månan: änskiönt han är ibland för våra ö-
 gon förmörkad, så är likwäl then delen af månan
 som wänder sig till Solen luss och klar; äfwen så
 fast mitt utwärtas tillstånd är för der mörkt och be-
 dröfwelligt, så är likwäl mitt hertat som är dragit
 af JESU kärlet widt öfwer Solen, fullt med frid
 och frögd i then Selge Anda / Rom 14. Wil-
 ja I weta hwar igenom GUD thetne trösten och
 frimodigheten här flyta lärit i min GUD? så swarar

6 U U U
 jag; igenom bönen och ordet: med bönen har jag som Moses med stafven, klappat på himmelens dörr, och mig är öpnad en tröstebrun i ordet, vhr hvilken tog dricker en rikt h. g. waleise, som ett dages glände bara. suger then sötaste mjölk vhr modrens bröst.

ett endaste språk af then Helga Skrift har varit mera krasigt at uprätta och hugna mig än all smålek som min onda werld mig till gat h v kunnat bekymra: när igenom then Helige A. des t. s. dan thesa Apostelens ord fulle mig i hågen; Ebr. 13: Jesus på thet han skulle helga folket med sitt eget blod / så har han lidit utom staden / thetfore låtom oss gå ut til honom i lågret at bära hans smålek / wij hafwe här ingen warachtig stad / utan then tilkommande söte wth / så haf wa thet wold thesse tröstefulla tancor kommit i mitt sinne: O min dyraste Aterlösare Jesu! när tu gick ut igenom Jerusalem stadzport at lida och undergå som en wißgierningzman på Golgata en wåd sam och förbannat korsbens död; så har tu wißerligen tåredat i tin allwetensbeslut sebt, at then i Smerige förachtade BRENNER i dag skulle gå ut igenom Stockholms södra stadzport at halsuggas och dö en försmädlig död, men min aldrakräpte Jesu then smålek som tu bar, när man begabbade dig, twijade, spottade dig i ansigtet och ritade med hufwudet å dig then hade tu aldrig förtient, tu war åbrones Konung, hwartfore wille eu så försma das? Jo swarar han mig, min Son thetfore, at jag i dag skulle helga och bortt. ga tin

tin smålek; hwad skulle jag nu annat tänka än alltså? Har Jesus af kärlek til mig icke budandragit sig at bära min blod och skam, så wäl i som wrom fladen allt til hufwudskalle plaken och på korset: så wil jag ock af tacksamhet til honom gierna idag gå hit wth i lågret at bära hans smålek: jag tager hans smålek: ty i kraft af then hemliga närmare förening, som är emellan ett trogt GUD barn och thes Jesus; så tager Jesus then troga Själe lidande ann, som thet wore hans eget lidande. Har heter thet: Amicorum omnia communia; hwad then ena wärmen har, kan then andr. betfena sig af, therfore tager jag Jesu rättfärdighet, och han tager min smålek; han tager mina bl. d. röda sänder, och jag tager hans blodiga förriensst; jag lefwer och lider nu icke mer, utan Christus lefwer och lider w. mig, och jag i honom: alltså kan hwarcken smålek eller fördömmelse wara i mig, ty jag är i Christo.

När jag nu på thetta sittet med trones ögon mitt kors hemligheter anser, så tyckes mig, at i stället för thet, jag efter Eder mening skulle stå på thetta rummet och blias, kan jag twärt om icke nog glädja mig ther öfwer, at jag får then äbran af min GUD, fast icke i oskuld, doch likwäl någorlunda i småleken, hans Sons beläte liker blifwa.

Thetta är ett paradoxon, en mörk gåta och galenskap i en naturlig och werldzlig menistias sinne: Hercules kunde icke öfwerwanna Anteam för än han hafsde honom opp ifrån jorden, hans moder. Så länge hiertat hänger wid creaturen, och är fullt med werldenes kärlek, så hänger ock tåket

för förstå-der ögon, at the icke kunna begripa huru mat och söma kan komma af the döda Leijonets as; thet är: huru GUD; Barn, fast the utvärtes skulle hafwa thet så åratte elände, och af och under thet samma sinna i värties hos sig en obegripelig lustig hugswalelle. Thetta säger jag, förklar och wet en naturlig menn skia intet af; men wälsignad ware GUD! som har öpnat mig ögonen: jag imakar sötman som går af si: åß. re. nom, Dom. B. 14. Ty sedan jag efter en swår Kamp, någorlunda igenom GUD; Nåde har lärdt thea nödwändige Christendoms Lexa, som består: in abnegatione sui, i försakandet af of stelswa; sedan jag resignerat samt öfswergifwit mig helt och hålten GUD; å är min wilja aldeles fördrängt och öfswulgen i hans wilja: så at GUD; wilja, och min wilja är en wilja: jag wil hwad han wil, ty jag är försäkrader, at han som min Fader och min GUD wil mig icke illa jag wet alt hwad mig händer, thet kommer of GUD; kommer thet af GUD som är godhetenes Källa, så nåte thet wara godt: är thet godt, så kan jag intet annat än g'ädta mig theröfwer. Och ther hören I orsaken, hwarföre jag med Apostelen säger: 'åsom bedröfwader, men altid glader. Nemo alieno sensu foelix vel infcoelix. Ingen är lycklig eller olycklig, at en annan hå' er hörom före så wara utan som en skelf är förnögd och oförnögd med sitt skänd och wickfor, så wida är han lycklig eller olycklig. I scen mig ann, och blifwen intet annat warse, än bedröfwelse blod och skam för w: riden: men jag lyfter mina ögon med S: e: p: h: a: u: o

phano opp åth himmelen, och jag ser redan i trona
 Cronan, rättfärdighet, frögd och salighet, med
 hwilken min Jesus rätt nu, mig begäfwat skall.
 Eberföre så litet som småleken kan röra mig, så li-
 tet kan ock dödsens fruchtan bekymra mitt hierta.
 Döden / hwilken af Job kallas; förskräckelsens
 Konung; han är för en naturlig menniska fäse-
 lig: dödsens följeslag för en obotfärdig, som är en
 mord ewig het brinnande af eld och swafwel är för-
 skräckelig; Men ett Guds barn, som har fått ett
 lif i Christo, som g'ordt i honom sin kallelse fast, och
 igenom trona fått ett öfwertygande Andans witt-
 nesbörd i hiertat om sin salighet: thet anser döden /
 som sin högsta winning. Då gör jag nu ock:
 Huru skulle jag hata döden / som intet håller hela
 werldsens härlighet, wara wärdt en fingerknäpp,
 emot den salighet han förer mig till: Huru skulle
 jag fruchta döden / som af längtan til en outsänelig
 himmelsk glädie icke achtar thet sista hugget mer än
 ett läppbet. Välkommen låra död! välkom-
 men min Moses! kom! kom! och för en plågad Is-
 raelit utur Egypten, hwarest Pharaos skogdar on-
 da menniskior betungat honom med swårt arbete,
 och giordt honom hans lefwarne rätt surt.

Femton år har jag utom thetta Rikes grän-
 nor följt Kruggs äfwentyret, warit sluten i Järn och
 bollor fången under fiender Ryskar och Turkar, och
 utstått the farligheter, som dollka swåra händelker
 med sig gemenligen föra. doch hafwa thesse pågor
 icke så mycket ängslat och g'walt mitt sinne. at icke
 the mångfaldige grufwellige lögnen af giftige mord-

tungor fast mera giordt mitt hierta blödbande: jag
 har med en David fått känna, hwad then falska
 tungan kan giöra / och hwad hon kan vtrata
 ra / hon har warit mig såsom ens wäldiges
 skarpe pilar / som eld i enbärstrå / Psal 120.
 jag är i fiende land blef den huggen ore gladii med
 swärbetsmun, och thet har giordt sweda i kroppen,
 men jag är slagen gladio oris med munnens swärd
 af inlänske och det har på ett mycket emfi-teligare
 sätt sårat själen. Jag beränner mig för GUD wara
 en ibland the förnemligaste och störste syndare, jag
 har med en Manasse mycket illa giordt, och stor för-
 argelse åstad kommit: Jag tillår och för werlden,
 at jag har haft många felachtigheter och brister;
 den qwicka eld som i södzlostunden af arssondens lu-
 ska vptändes i min själ, har ofta sedau i then til-
 tagande å deren, med mitt eget misnöde slagit vth i
 förderfwelige flammer och lågor, men thena säger
 jag nu likwäl på mitt yttersta; hade en Christelig
 kärlek i skället för hat och afwund mitt wäsende ut-
 tödt, aldrig hade man ansedt skarnet eller grandet
 för balken / at tala af Evangelio, mycket mindre
 hade man utspridt så försträckelige lögnen om min
 person, hwilka werldens domare en gång til mitt
 försvar skal vppenbara, at the aldrig warit sanne,
 så skal man få se om icke mången med flit har sökt
 swärta, beltuga och calumniera mig på det han för
 egne begänge skilmistiken (the jag intet kunnat til-
 ga med) skulle sätta sig i större trygghet, jag säger
 nu som en sanning med hwilken jag går in i ewig-
 heten! ehuruwål jag erkänner mig, med skäl
 som

som grunda sig i Sweriges antagna lag,
 rätteligen wara dömda til döden, så wet doch
 GUD at thet så är: nemligen hade lögn,
 hat och afwund mig icke så mycket plågat och tuga-
 gat, hade jag aldrig i dag stått på thetta stället; Ty
 thet har blifwit min sial långt at bo när
 them / som freden hata. Dock låfwat wore
 GUD, som låter then dagen flarna up, på hwilken
 jag blir tagen ur Kedars hyddor, och gömder under
 hans tiäll för then onda tungans gislo. Nu up-
 böper han mitt hufwud öfwer mine fiender som om-
 ring mig äro: Ty wil jag i hans hyddo lof offra,
 jag wil sunga och lofsäwa HERANOM ewinnerli-
 ga. Men faren hän, bort, bort! i förtreteliga
 tankar, som willen blanda eder under min glädie,
 och förstöra thet nöwet jag har af min salige döds
 betrachtelse: O söte död, jag längtar efter dig så
 som en dräng äskundar fluggan, och en dagakarl at
 hans arbete må wara ute. Job. 7. O saliga död
 min stora winning.

Jag kommer af ett brusand haf,
 På rätta glädie stranden,
 Min kropp han lägges (under golgen) i graf,
 Låt liggia aset, Min GUD uptager anden,
 Ur mörkret kommer jag til lys,
 Ur fattigdom til ett rikt hus
 Från oro til god hwilo.

När Philippus Konungen i Macedonien
 hörde talas om staden Aheens förträffliga skön-
 het, så blef han så pickhågad så blifwa ägare af den
 samma, at han yrade sig i thessa orden: Ut hæc
 urbs

urbs mea sit, vel auro vel fero efficiara: At thenna
 staden skal blifwa min, wil jag antingen med pen-
 ningar eller swård åstadkomma. Jag wet och se
 en annan stad, Jerusalem som där åfwan til är; ubi
 beatorum premia majora erunt quam eorum desi-
 deria, hwarest mig wäntar ett sällskap af Englar
 och tröata Helgon, hwarest jag icke allenast får wa-
 ra i gemenskap med Christi förklarade Lefamen
 (haf hwilken en endaste blodflyande ådra kan sa-
 lig göra) utan där jag också finner all salighets källa,
 nemligen then stora Jehovah, af hwilkens ansichte,
 oförsänelige wällust strömmar på kropp och själ sig
 utgiuta, och thet med en sådan förnöylig omwe-
 ling at också efter 1000. millioner år (jag talar på
 menniskigt sätt, ty i himmelen råknas icke åhr eller
 tyd. emedan allt är ewigt) glädien åfwen så ny, och
 så söt wara skal som du war i thet första ögnablet
 man kom i himmelen, quam mihi sordeicit jam ter-
 ra cum coelum cogito, förthenfull säger jag: ferro
 efficiam ut hæc urbs mea sit, igenom hellswa Böf-
 welsyxan wil jag öppna mig i dag wägen och porten
 til then staden, och jag förtröttas icke, ändoch min
 utwärtas menniskia förgås, ty Jag wet min be-
 dröfwelse then timmelig och lätt är / söder (i
 genom ett endaste hugg) af sig en ewig och öfwer
 alla måtto wichtig härlighet / 2. Cor. 4. Clau-
 de BRENNER paulisper oculos, & mox videbis æ-
 terna gaudia, blunda litet igen med ögonen, och
 strax skal tu så se en ewig glädie. Ja nu tackar jag
 min GUD, at en död och himmel är. Och thetta
 är nu hwad jag måst til min egen tröst har wetat
 tala

tala om orsaken til min frimodighet, dristande at
 thet måtte tlena them til någon warning, som af
 sålunghet (jag wil intet såka hårdare) GUDs
 Andes Ståde, gåf wor i mig försmådat, therigenom
 at the then himmelska tröstens kraftiga werkan ut-
 tydte för thet, som wore såndigt och naturligt. Käre
 wänner jag talar icke här om til then ändan, at jag
 skulle blaga öfwer edert otidiga och ogrundade lår-
 lekslöse dömande; nehm: jag g ör thet af medlidan-
 de, och will icke at I skolen gripa i GUDs Domares
 Embete på thet I icke mågen falla therigenom uti
 Hans hämnd och vnder Hans straffande hand; ty
 thet är ju dierf och ett förmåtigt företagande, at en
 Meniska tiltrot sig kunna dömma om thet, som i
 Hans nåstes inwärt förböldt är. thet är allena en
 character af GUDs Allwetenhet, och han är then en-
 daste som kan rannsaka hiertat och pröfwa murearne.

Nu wänder jag mitt taal i gemen til Eder,
 som här tillstådes ären, och emedan jag hit förder
 är idag på henne plaken, at afl. ggla min jordiska
 hyddo, så har jag welat bestit mig ther om, at I
 esier min död skolen behålla thenna förmaning i ä-
 minnelse: Hon loder sålunda af Phil. 2: 12.
 Skaffa med fruchtan och bafwan / at I må-
 gen saige warda. Hvilket är äfwen thet sam-
 mo, som Petrus i sin 1. Epist. 1: med thesa orden
 uttrycker: Så leer til / at I uti thetta Ldert
 stände wa dren i råddhoga / v. 7.

Plinius har skrifwit om Mussveden: Oculus
 incipit moriendo aperire. I sin lifstid är then blind,
 men i döden begynner then öppna ögonen: Med of
 Men.

Menneſtor är näſſon en beſtöffenhet, ſå lidenge
 wår tid förnödfamt ſtrider, ſå länge wå leſwe i jords
 diſt omsorg, i wålluſt och ſåkerhet ſå kunne wå al-
 drig rätt ſee och beſinna, huru förgångeligt thet
 ſtugge wåſendet i werlden är, ſom wå med ſtörſta,
 både kroppens och ſälens ſabra ſå frigt eſterſike.
 Werlden förblindar oſ med ſin bedrägeliga ſtård,
 och thet går ſom Philoſophen ſäger: Omne lenſibi-
 le poſitum ſupra ſenſum, impedit ſenſationem.
 The ſtörtes ſinner, bliſwa igenom the emellan
 Kommande ſteenfärgade luſtar, förhindrade i thes
 ras kraft och wårkan, ſå at en weridz ig ſinnat
 Menneſtia är med ſeende ögon blind, och hörande
 öron döfwer, icke annorledes än Cadatuperne, ett
 ſlage Gold ſom ho wid Nil-Strömmen, om hawilo
 La Cicero (ſå framt jag rätt mins in Somnio Scipio-
 nis) ſkrifwer: at the, för thet ſtörſta lånet och
 bruſandet, ſom waktufallet på then orient gör, ſynes
 hafwa miſt hörſten. Så aro the jordiffe irålar til
 thetas ſinnen förſoffade och förblindade, the kunna
 intet ſe ſondernas ſtuggelle, intet ſe nå Gødel-
 ſens nödwårdighet, intet ſe ſåkerhetenes fördom-
 lliga ändalyche, the leſwa med werlden och ſonda
 med hopen, men under alt göra ſig ändå höp om
 ſaligheten. Med ſådan blindhet är menneſtia be-
 tagen ſå länge hon får leſwat ſin ſond ga ro och
 jordiffe röke: Men när HERren begynner hemlö-
 ka war GUDz ſtått och pylar äro faſtnade i ſålen,
 när Belials bäckar begynner bruſa, när ſammet
 wakar och börjar examinera huru man har glordt
 ſin kalleſſe i Chriſto, när döden hotar med en ofalig
 ewige

ewighet, och hellsfettis låga så godt som redan står
 syndaren under ansigtet. Och då begynnes först ö-
 gonen rått öppnas, då wil hierat af förtwiflan sträck
 och misströstan i tusende stycken brista, syndenes
 ydd och samwetes ägg stära som skarpe raketknif-
 war i själen, då får man see sitt innersta förderf, då
 blir syndaren först warse, at han är rått en Magar-
 Missabib, som Jeremias kallar Pashur, thet är: en
 försträckelse för sig sielf. Då wil then Pharisei-
 ske rättfärdigheten intet hielwa; ney ach! ney, hon
 håller intet profwet i ansächningenes stund. **GUDZ**
 Rättfärdighet dundrar och wisar the säkre sten-
 Christne i heras del med fromtare i then så som brin-
 ner af eld och swofwel. Experte credite Ruperto.
 Then som har försökt, wet bäst tala ther om.
 Therefore säger jag: **W**illen i vrdgå ett så försträckt
 keltigt samwetegwal, en så olidlig pina i själen
 (ehuruwäl om thet wore så **GUDZ** behog, wille jag
 önska, at han alla säkre syndare, under en hård an-
 sächtnings pröflade, och så lärde them kånna hwad
 säkerheten har at betyda, hwad synden här i tiden
 redan kan åstad komma för å gäst i själen, huru
 bitter och odrägelig en blott försmak (f förbömels-
 sen är) jag säger än en gång, wilken **J** icke en
 gång förlent med then ricka Purpur Junckaren lyf-
 ta edra ögon vp, och se Abraham lågt ifrån, så
 förmanar jag eder, at **J** stryken säkerhetens sömn
 v ur ögonen, ser vppi **J**esu Nama, gripen Edor
 Salighets wärck med alfwar an, skaffer med
 fruchtan och bätwan at **J** salige warden.

Ett **GUDZ** bara som har gått med sinatordet

utur werlden, och har sin umgån gelse i himmelen,
 när thet står redan så godt som i dören af ewigheten,
 så får thet som jag märcker, ett lius, hwilket öfwer-
 går alla boklärdas wett i werldene: Jag har ock lä-
 st rågot; Men nu finner jag hos mig, at emellan
 thet lius, som böcker hafwa upständt i förståndet; och
 thet lius, som GUD genom ordet vnder en hög an-
 fächning har låtit wygå i skålen, sedan hon ifrån
 Creaturerne är dragen til honom, hwilken jag med
 David kallar then fördolde sanningen och then
 hemlige wsheten, är en så stor åskildnad, som e-
 mellan Månan tå han förmörkad är, och Solen när
 hon som klarast om midnagen skiner. Therefore
 när jag i thetta af GUDI förlanta lius wår idz
 Christendom anser, så försträcker jag at sätta hwad
 jag menar: dock för Jesu kärlek skull som mig
 drifwer, yttrar jag mina tankar: Ach! Jag fruch-
 tar at thesse tidsses Christne til största deler blifwa
 fördömde och ewinærligen förtappade; Orsaken
 och grunden til min fruchtan är thessa: Jag har
 i min Arrest med noga flit betrachtat GUDs ord-
 ning, efter hwilken han i sit ewiga sannigs ord,
 har låfwat sig willa gifwa mennisk an saligheten;
 Men när jag ther efter pröfwat närwarande Chri-
 stendom, så har jag tänckt, hwad Balla sade:
 Aut hæc non sunt vera, aut nos non sumus Chri-
 stiana. Antingen måste GUD gå ifrån sin ord-
 ning eller kunna thesse Christne intet blifwa salige.
 Philosopherne trodde som hedningar, men lefde
 dugdigare än wåra Christne: Wi tro som Christo-
 ne, men lefwa skamligare än hedningar, ja som dies-
 lar

lar i menniskio Kroppar förklädde. Til hwad stånd jag wänder mig, med ordets lyfta i handen, at föra, så finner jag alt wara uppsit med namn Christne, Christiano nomini dealbati, mund, wä, der och Stats-Christne, the ther tiena GUDi och Mammon tillika: hwarvtas kommer thet? Jo theraf: at man af en ogrundad fördöme ig inbilning gör sig en lätt tancka om salighetenes erhållande, rätt som himmelens dörr skulle af sig self öppnas för hwar och en, såsom Petr. färgel ses dörr: Men wore thet så, hwarföre skulle GUDs Anda så innerligen förwara oss, at wi med fruchtan och bätwan måtte skaffa war salighet. Jag säger som en then ingen del mer tager i werlden, och förhensfull intet behöfwer hysla: Thet må wara Prest, Magister, Doctor eller Biskop, om han intet kreffar och förkastar thet; at the fläste intet gå widare, utan stå illa *εν πλάματι ευσεβειας*, uti then utwärtas Guds achtighetenes öfning, om han intet yrkar på försakandet af werlden och oss sielfwa: Om han menar at trona på Christum kan wara utan ren kärlek til GUD och war nästa; så är han en blind ledare, en Baalit, en falsk Prophete igenom hollkens tunga Satans lögnenes anda talar: Sans lära är allsamman synd och han predikar bannor och motsäijelse / Psalm. 59.

En emig oraggelig sanning är thet, at trona på JESUM gör oss saliga: Men sant är

och thet: utan helgelse kan ingen se GUD. Ebr. 13. Therefore the som skilla goda wärde, ett heligt præcist leswerne ifrån trona the skola en gång med theras oboteliga skada förnimma, at the Intet förnä åtskilla hwad GUDS rättfärdighet öfwer syndaren sammanfogat, jag menar Eld och dock mörcker i helfwetet. Apostelen säger, wi skole skaffa: Ordet i hans språk har ett särdeles eftertryck; och wises themed, at thet är icke nog, ropa HERRE/ HERRE, eller med Gudarna, här är HERRENS Tempel, wi hafwa then rena Lutherska läran: Ney thet fördras ett arbete i kärleken en stadig kamp, ett flöttens förståfstande, ett werldsens försakande, ett wäidgiörande på Himmelfiket, ett löpande efter Elenodet, 1. Cor. 9. Ingen kan förneka mig thet, at ju Apostlarne och theras Lärjungar, the förste Christne förstått then rätta salighetens wäg: Theras exempel måste näst Christi leswerne tienna öf til efterdöme. Men tager nu then heliga nya Testamentsens så wäl som Kyrckio-Historien för Eder, så skolen I få se, at the icke stannat uti blotta predikan eller kundskapen om Christo, mycket mindre uti the utwärtas Gudachtighetens Ceremonier; ney, the yrklade på trones fruchter, Christelige dogder, ett heligt och strängt leswerne. Therefore sluter jag så: Antingen hafwa nu Apostlarne och the förste Christna varit narrar om the wetat, at the på ett beqwämligare sätt ha kunnat blifwa saliga,
och

och likwål försakat werldsligt nöije, och alt hwad
 theras naturliga sinnen funnat fögna; eller och
 äro thesse tidsens Christne långt ifrån then rätta
 salighetens wdg. Skaffer med fruchtan och
 bäsowan at **J** salige warden.

En Christen behöfwer intet tänckia / at han
 icke vnder sin wandrings tid här i werldene,
 kunde wara glad och förnögd i sitt hjerter, fast
 han med fruchtan och bäsowan förjer för sin sa-
 lighet: Jo mycket wäl; thesse fruchtan förstö-
 rer intet glädien; utan hon bewarar oss allenast för
 säkerheten. Thersföre säger Lutherus: Man fin-
 ner ingen gladare menniska än en Gudfruchtig
 Christen. En dotter som har fådt en skön och
 kostbar Diamants ring utaf sin Fader, med then
 förmaning hon skal wäl se till, at hon icke förlorar
 en så dyrbar skänd: Hon har fruchtan men
 äntå större glädie; hon fruchtar at hon lätteligen
 igenom wårdslöshet och oach samhet skulle förlora
 en så förträfflig ring, hon fruchtar der sådana sken-
 de, skulle hon förtörna sin Fader. Men hon
 gläder sig likwål mera; hon gläder sig öfwer
 Fadrens goda hertelag, och hon gläder sig öf-
 wer then kostbara undfångna skänden. Så kan
 hos ett GUDS barn fruchtan och glädie wara
 tillsammans.

Tertullianus kallar en Christen Salutis fun-
 damentum, salighetenes Lindansbare; En Lima

Dankare måste besitta sig at wäl kunna behålla
 balancen och jämnwigt i Kroppen, gör han ett
 falskt steg, så kan han lätteligen falla, bryta
 hals och ben i stocken. Salighetenes wäg är
 trång, smal och slippris, går man intet rätt än-
 da fram så faller man till höger i säkerhet, till
 vänster i förtwiflan, på begge thera sättet störter
 man sig i helfwetet. Rudolph en Förste af An-
 halt som under Keiser Maximiliano then I. hade
 erhållit åskillige Segerwinningar emot Venetia-
 nerne, förde i sitt Wapn en Jungfru som i ett
 fat med darrande hand bar mat at ett Leyon,
 med thenna öfverskrift: Semper in temere, altid
 i fruchtan. Wi bäre våra häfwor i swaga fär-
 len, thersöre säll är then som allestädes fruchtar
 sig: Men then som halsstyf är faller i olycko. Ords.
 B. 28. Infra unam cavernam agnus cum lupo
 habitans nunquam est secutus, har en Lärare sagt,
 ett lamb som ligger med wargen i en kula, fruch-
 tar och häfwar stadigt. Ach! hwad häfwe wi in-
 tet så wäl i som utom oss, för glupande öfswar;
 werlden är en röfware kulo, Satan går om-
 kring som ett rytande Leyon at upsluka, thersöre
 ttenar eder GUD med fruchtan, och frögder e-
 der med darrande; Skaffer med fruchtan och
 häfwan at i salige warden. När man har at
 förwänta en härlig belöning, så achtar man in-
 tet möda eller arbete, saligheten i himmelen är
 så öwårderlig och stor som GUD sielfwer är;
 så wida han är sielf wår salighet alt i allom, om
 man

man och skulle förskaffa sig henne thet med, at man gick midt igenom sielfwa helfwetet och all werldenes marter efter then samma, wore thet intet förnycket: Ett endaste ögnablet i himmelen kan altsammans betala. O blinde jordenes trålar! hwad skaffen J? hwad arbeten J? hwad löpen J efter? ähra, rikedom werldslige förwåner; Quære digniora Christiano. Hwad är så dant, en skugge, ett damb, ett wäder, eller at jag rent wt må säja med Paulo, skarn och träck äret. Jag wil nu intet tala med eder som Christne, ty tå kunde jag af GUDS Ord oemotsätheligen bewisa eder at ett GUDS barn aldeles intet bör stråfwa efter något sådant, nej; Christus säger: samlar eder rikedomar i himmelen, hwilka hwarden rost eller wahl kunna förtära. Jag wil nu allenast discurerera och handla med eder som förnuftige menniskior, och lemna thetta endaste til edert wognare efterstannande: Låt wara o Wrenniskia at tu i werlden skulle hinna så widt, at tu wore en ägare af the måste Jordiske lyck-saligheter! så är ändå, som jag påminner mig hafwa läsit hos Poethium: Nemo tam compositæ felicitaris est, ut non aliqua ex parte cum status sui qualitate rixetur. Ingen är så lyckelig eller förnögd med sitt stånd och wilkor at intet något ännu til hans önskan skulle fattas. Ingen menniskia har ägt nårsin mera af Jordiskt nöje och timmelige lyck-saligheter än Salomon, men sedan han igenom rånt alla wällusters Örek,

smakat och pröfwat alt, fäller han thermed ett sådant omdömmet: Vanitas vanitatum. Sångeslighet. Blant twiswel har Providencen och then Gudomliga Förson, tber med, at vårt nöise här nedre aldrig är fullkomligt, welat gifwa oss en hemlig påminnelse, at wi icke skulle fåsta våra tankar wid thetta jordiska: GUD allena är centrum quietivum, vår själs rätta hwllo-punct. Men jag wil ännu gå widare och lämna tig O Menniskan then tankan, tu kunde få i werlden alt hwad ditt lösliga sinne förnöjde; så frågar jag min wänn, ästu icke en Pilgrim och wanderingsman? skal tu icke dö? ja thet gamla förbundet står fast. Thet är menniskiomen förelagt en gång dö / men sedan domen. Ebr. 9. Skal nu menniskan dö, som hon wissertigen skal: Currit, nescio vita detineri, så är thet ju en oförsvarlig dårhet, at then blinde Stålen, intet är omtänkt om ett godt qwarter til qwällen, jag menar när thes lefnads-sol är nedergången.

Predikaren säger wäl i Bokenes 9. Menniskan wet sin tid intet. Och thet är sant: men sin död wet hon likwäl at han är wif; himmelen wet hon at han är hårlig; helweret wet hon at thet är grymt; Ewigheten wet hon at then är oändelig; Lifwet wet hon at thet är kort: thetta alt wet menniskan. Thetta tror hon, och äntå bekymrar hon sig allenast om thet som 10, 20, 30. eller flere år (kan ske och icke så många dagar) kunde

Kunde tiena till Kroppsens och thetta timmeliga lif-
wets nödorst, men thet som then odödeliga själen
i ewigheten skal antingen fara wäl eller illa af,
thet förjer hon intet före. O Jerusalem blind-
het! hwarmed then jordlif-sinte trälen så slagen
är, at han icke besinner hwad sin ewiga frid
tillhör.

Ibland flere dårachtige handlingar jag såg
i min wandrings tid, har jämwäl denne varit;
jag har länt en Person som köpte en häst för 80.
Riksdaler, men någon tid therefter red han ho-
nom til böds ther med, at han jagade efter en
Hara, then han änteligen fick skuta och kunnat
sälja på then orten för ungesår 5, à 6 Styfwer
efter wårt Mynt; jag tänckte då denne hans
action hörde under the impersonalia, poenitet,
piget, pudet &c. Men tusende resor större ga-
lenkap begå the säkre Menniskior, som the ras
själ then Himmelsta Klarhetens glanz, then obe-
gripelliga GUDS strå-en för ett spot-tiöp af
werldslig flåttia och en sychtig swadig lusta,
Satan öfwerlåta. Ach! Esaus dårhet. GUD
skapade hela werlden innom 6 dagar: men när
JESUS wille återwinna then förlorade Sa-
ligheten, så måste han mer än trettio år lida,
arbeta och dö för then samma: Thet måste ju
wara en owärderlig skatt, hwilken JESUS
igenom ett så blodigt och långsamt arbete öf för-
wärfwat hafwer: Wille tu O Menniskia tå så
lidertligen förspilla thetta Glenodet; Thersöre Läs

tom of nu fructa / at wi intet försumme
 thet löfte som är at wi ingå i hans roliga
 het : och at icke någor ibland of tillbaka
 blifwer. Lärarena mena, at then förbön hwil-
 len Stephanus gjorde då han stenades har om-
 wändt Paulum : jag wil nu som en, then tber
 går all weridenes wäg, falla en herttuerlig för-
 böu / för the i synd och säkerhet lefwande Siä-
 lar, at GUD wille igenom thetta mitt wälmen-
 te tal som jag nu wil försegla med mitt blod,
 röra thetas hiertan så, at the måtte upwafna af
 säkerheten förr än the aldeles bortsomma i dödes
 och fördömmelsen. Skaffer med fruchtan och
 bafwan at j salige warden. Nu skyndar jag
 til ändan af mitt tal, och til slutet på mitt Lif;
 willandes biuda hwar och en här i dödligheten
 ett långt och ewigt Fahrwal.

Fahrwål Stormächtigste Swea Konung
 FRIEDERICH, Fahrwål huldaste Drottning
 ULRICA ELEONORA, GUDs nådige för-
 sons öga ware wakande öfwer Edra Cronor!
 så om Molnstoden satte sig emellan Jiraelitterne
 och Egyptierne / så ware GUDs mächtige bes-
 kydd emellan Eders Majesteter, och Edre hemlis-
 ge samt offentelige fiender! HERRans Salighets
 skö d, Hans högra hand beware Eder, såsom
 en ögnasten, at J mågen i hans kraft säkre bo,
 för alle falske skampingar och yppenbare wäld-
 samheter. Och emedan J regeren i en förwirrad
 Jär

Gärne, tid, så önskar jag at GUD wille gifwa
 Eder Männer til Råds utaf Isaschars Barn,
 om hwilka står: At the woro förständigige
 och wiste hwad Israel giöra skulle / — tå ti-
 den så träsde / och alle theras bröder fölgde
 theras ord. 1. Chron. 13: 32. GUD låte E-
 ders Majestetet så kunna wid slutet af Edra
 dagar, these tunge jordiska Cronor för JESU
 fötter nederlägga, at J efter döden af hans hand
 wätten undfå rättfärdighetenes och åhrones o-
 förwanstfeliga Crono.

Fährwål Swerige och i sonnerhet Tu
 Konglige Residence Stad Stockholm. Mine
 dagar äro framgångne som en flugga /
 men tu **HERRE** blifwer ewinnerliga /
 stat up och förbarma mig öfwer thetta Zion /
 ty thet är tid at tu äst nådelig / och stund-
 den är kommen; Psal. 102. O Swerige
 thet må wara hur thet wil, så döer jag ändå för
 mig med ett kärligt hierta: Jag önskar thesfore,
 at mitt afbuggna hufwud måtte bekomma mig
 så wäl, som Seba Bicht Sons hufwud nyt-
 tade Staden Abel sedan thet affslagit war. 2.
 Sami. 20. Ach! at then grufwelige GUDS
 wredes storm och the grymma olycks böljor,
 som så häftigt slå upå Ehrt Regements och
 wälfärds Skepp, måtte nu med mig sacht
 och lägga sig, och at jag wore then rätta
 Jonas, med hwilkens utkastande vhr skeppet
 B 5 och

och Societeten, wreden och skormen uphörde!
 Jag säger intet mera, men J Swea Jubog-
 gare, läsen med woget estertänckande the för-
 sta Aberton rader af the andra Capitlet i Je-
 rusalem's Förskörings Historia, hwilken finnes
 gemenligen i Psalmboken. Dyen är satt til roten
 på träder. Fahrwål Stockholm, hör mitt råd
 och gör bättring.

Fahrwål mina Wänner låten thenna min
 Döds-art intet bekymra Eder; ingen är salig
 theföre at han dödde på sin Sotesång, bles be-
 grafwen med Kiäffspel och Lif-Sermon i
 Korcklan: Jagen blir fördömd theföre at han
 halsbugges. Utan så heter thet: Salige äro
 the som dö NB. i HERRanom; Lika godt på
 hwad sätt thet gäller. Dum tibi aliena fata nar-
 rat leuius tua portas. Konungar, Generaler,
 Stats-ministrer hafwa dödt en sådan död: Ja
 mera, Han som war alla Konungars Konung
 CHRISLUS är forskfastat, Brenner må
 wäl halsbuggas. Tiden som alt ändrar, gör
 ofta at ett namn som i döden war försmädeligit
 blir efter döden älskelligit: GUD wälsigne Eder
 mine Wänner här i lifwet, och före Eder så
 lyckligt igenom sämmerdalen, at wi få mötas
 i GUDS Rike.

Fahrer wäl mine Dwänner, låter thetta
 blodiga offer försöna ondskan: Salomon sä-
 ger:

ger : The döde förtiena intet mer / man
 hatar och afwundas icke wid them. Predik.
 9. Cap. Wiljen i än tugga min flugga, jag
 menar mitt namn, thet kan jag intet hindra;
 Men jag wet at thet, dock icke thet ringaste kan
 bekymra mig, ty jag flunger som ett GUDS
 Helgon lifafult förnögd, med Cherubin och
 Seraphim, Selig / Selig / Selig och Halle-
 lusa för Lambsens Thron ewinnerliga. Fabrer
 wäl, jag förläter eder, GUD wälsigne eder!

Fabrer wäl mine för thetta i Ämbetet af-
 stellige Bröder, nu trognaste följeslagare til min
 Död. Jag säger om Eder, hwad Paulus
 sade om sine sätaste wänner: These äro al-
 le mine medhielpare til GUDS Rike / the
 mig och warit hafwa til hugnad. Col. 4.
 Hwad jag förmodade, då jag til min vprättel-
 se och tröst, Eder af then högloslige Com-
 mission begärte, thet hafwer jag til mitt nölje
 funnit: mitt beröm kan intet gagna Eder; men
 min wälsignelse som en i werlden förtappades,
 skal wisserligen kraftigt gifwas Eder. GUD
 wälsigne Eder i Edra ämbeten, at I såsom
 Tordons Barn Marc. 3. med Ordets Swärd
 wäldeligen må kunna förstöra Satans rike,
 och i HERrans kraft taga kämpanom rofwet,
 lyckeligen rycka branden utur elden och föra syn-
 daren ifrån sina wägars willo! GUD wälsigne
 Edra Personer, Edra Husfrur och Barn med
 all

all timmelig och ewig Wälsignelse! Fahrwål min kåra Skrifte, Fader Herr Conradi; tack för Eder alfwarsamme förmaning och tröstesulle Absolution. Fahrwål Herr Schröder, tack för Edra tårar och troгна Förbön. Fahrwål Herr Poslieth, tack för Ehr söta hugswalelse och tröst. Fahrwål Herr Gädde, tack för Ehr mig först gifne hiertstyrkande försäkran. Fahrwål Herr Gavelin, tack för Sängen och Ehr redelighet. Fahrerwål allesammans, tusend tackfättelse för Ehr Kärlek, Ehr Öförtrothenhet, Ehrt Medlidande och Ehr Wänskap. Jag wil recommendera Eder alla Gudfruchtige thenne Stadsens Zwanare med the orden, som Apostelen brukar om sin troгна Epaphrodito, Philip. 2. Så anammar nu med glädie these i **HER** Kras nom / och the sådane äro / them håller i wördning.

Fahrer wål alle, som här församlade ären, Nåde och Frid af **HER** Kras nom warre öfwer Eder! Låter nu min Stål få hålla thes Himmelsfärd och sitt Triumpherliga intog i ihet nya Jerusalem, beledsagad med tusende Edre trogne suckningar, bedien för mig ett Kyrie Eleeson, och sätsen: **GUD** warre thenne Sondaren nådig! O Himmelske Fader upptag hans Stål och Anda i tina händer för **IESU** dyra Försonings Död! Amen.

* * * * *

Slung.

Siunges först när jag kommer på Plågen:
Zig ware lof och pris o Christ,
wålsignad är then ic.

När talet är ute, och jag kläder af mig
 Näcken, Patten och Peruquen.

Siunges thenna vers:

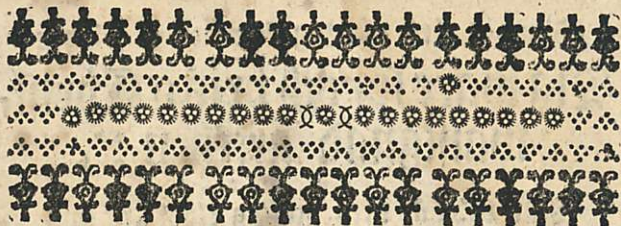
Min kläder klädas af, Min
synd o GUD begraf ic.

(När jag lägger mig neder på Stupestücken.

Siunges:

I Christi sår jag somnar in ic.

Slunges som :

Swad är thet åt at jag mitt sinne
quäljer etc.

I.

GUD styrer alt : San har ett waksamt
öga
på mig / fast han ther sitter i thet
höga /

Doch hans försyn min lyckos huil omdrar :
GUD styrer / men hans wägar äro dällda ;
Wi wete knapt om wi ä' fri ell' sålda /
Ther fabr som fabr.

2. GUD

GUD styrer alt: vårt wett / vårt löpa / sika /
 Of hwarken här gör lycklig eller rika /
 En öfwermacht alt i sin händer har:
 Ett såfångt hopp war wälfärd ofta stielper /
 Men oförtändt of ofta något hielper /
 Thet fabr som fabr.

GUD styrer alt: San styrer Gold och länder /
 San styrer mig / han wrider alt och wänder /
 Som nåden thet ell' wreden har befalt:
 Ett liflöst aas kan mat och sötna gifwa;
 Skall intet bli / man måst thet sielf fördrifwa /
 GUD styrer alt.

GUD styrer alt / hwad han til wärck har ämnat /
 En dödlig macht måst obehindrat lämna /
 Mot GUDs beslut än aldrig konstla galt:
 San gör thet rätt / som andra gjorde troket;
 San gillar thet / som werlden hölt för toket /
 GUD styrer alt.

GUD styrer alt : Wi måste litet lida /
 Med tolamod / och trogit hopp förbida
 Sans hielpesund ; wårt kött behöfwer salt
 Men när GUD ser at riset genombitit /
 Så wet man ei för'n thet är sönderslitit /
 GUD styrer alt.

GUD styrer alt : min sak har fått en ånde /
 Rör man wid eld så blifwa fingren brände ;
 Men elden har sin nytta tusendfalt :
 Som genom eld på nytt en Phoenix födes
 Så BRENNER ock fast han wåldsamlig dödes /
 GUD styrer alt.

*Re Samnahlj
Brenner*

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1442

mf

